

Tematy z języka polskiego 2011

Autor: Ewa Sztombka
03.05.2010.
Zmieniony 13.05.2010.

Poniżej lista tematów, spośród których uczeń wybiera jeden na usty egzamin maturalny z języka polskiego w maju 2011 r.

Tematy literackie

1. „Powieść jest to zwierciadło przechadzające się po gościńcu” (Stendhal). Skomentuj słowa pisarza, pamiętając o rozwoju tego gatunku od końca XIX.
2. Małżeństwa literackie... Omów temat odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
3. Żołnierz, powstaniec, konspirator – bohaterowie literatury polskiej. Rzec o indywidualnym i zbiorowym losie Polaków. Omów temat odwołując się do wybranych utworów.
4. Don Kichot na polskich drogach, czyli literackie portrety idealistów i marzycieli. Omów temat odwołując się do wybranych utworów.
5. Bunt i ofiara – konieczność, przejaw szaleństwa, świadectwo wrażliwości... Przedstaw swój sąd o wybranych bohaterach romantycznych i ich spadkobiercach.
6. Wolna i zniewolona, w marzeniach i rzeczywistości, ale zawsze Polska. Przedstaw funkcjonowanie motywu ojczyzny w wybranych utworach literackich.
7. Wygnaniec, ciekawy świata podróżny, poszukiwacz sensu życia... Przedstaw różnorodne ujęcia motywu wędrowca w wybranych utworach literackich.
8. Ikar, Konrad, Siłaczka, Kolumbowie, Artur – literackie wizje młodości, jej doświadczeń i dążeń. Omów temat na wybranych przykładach.
9. Ornament, fascynacja, sposób widzenia świata... Przedstaw różne ujęcia ludowości w literaturze polskiej.
10. W kręgu tradycji... Rozważania o wpływie antyku i Biblii na literaturę różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
11. Psychologia jako kontekst interpretacyjny dla literatury. Omów na przykładach wybranych utworów.
12. Obóz jako autonomiczny system społeczny-jego reguły i obyczaje. Rozwiń temat w oparciu o utwory przedstawiające lagry i łagry.
13. Portret dziecka w literaturze i jego funkcje. Omów temat analizując dowolnie wybrane teksty literackie różnych epok.
14. „Plemiona skazane na sto lat samotności nie mają już drugiej szansy na ziemi”. Omów motyw fatum na podstawie twórczości G.G. Marqueza.
15. Scharakteryzuj sylwetkę twórczą Haliny Poświatowskiej w świetle biografii i wybranych utworów poetki.
16. Od „kury domowej” do kobiety demonicznej - literackie portrety kobiet. Przedstaw na wybranych przykładach.
17. Powinowactwa literatury i filozofii. Na wybranych przykładach przedstaw związki twórczości pisarskiej i filozofii.

18. Różnorodne ujęcia motywu utopii w wybranych utworach literackich. Omów różne jego wersje w wybranych utworach.
19. Maski – ich rola i znaczenie w życiu człowieka. Rozważ problem, nawiązując do wybranych utworów.
20. Biografia poety romantycznego jako tworzywo literackie. Omów na wybranych przykładach.
21. Obraz dworku szlacheckiego i jego funkcja na przestrzeni wieków. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
22. Na wybranych przykładach z różnych epok objaśnij funkcję konwencji onirycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
23. Literatura faktu. Dokonaj analizy i interpretacji tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
24. Rola tytułu i motto w utworze literackim. Omów na wybranych przykładach.
25. Realizm magiczny oraz jego znaczenie w powieściach Jonatana Carrolla.
26. Rola tytułu i motto w utworze literackim. Omów na wybranych przykładach.
27. Portret artysty w wybranych utworach literackich i biografiach ich twórców (np. J. Kochanowski, J. Słowacki, C. K. Norwid, S. Wyspiański, W. Gombrowicz, S. Przybyszewski). Omów na wybranych przykładach.
28. Literackie świadectwa wadzenia się człowieka z Bogiem. Przedstaw problem na podstawie utworów różnych epok literackich.
29. Jak literatura opowiada o nieludzkiej rzeczywistości? – różne rodzaje narracji i narratora w prozie przedstawiającej wojnę i okupację. Omów na wybranych przykładach.
30. Sztuka umierania. Omów sposoby kreowania scen bohaterskiego umierania oraz ich funkcje w wybranych przez siebie tekstach literatury polskiej i obcej.
31. Postać władcy w literaturze. Odwołaj się do wybranych przykładów, zwracając uwagę na kontekst historyczny.
32. Jak rodzą się zbrodniarze? Udowodnij, że literatura jest źródłem informacji o wpływie różnych czynników na degenerację jednostki.
33. Zaprezentuj portrety Żydów na podstawie wybranych tekstów literackich.
34. Dramat jednostki wpisanej w historię. W oparciu o dowolne teksty literackie omów wpływ wydarzeń historycznych na biografie bohaterów literackich.
35. Zaprezentuj i oceń propozycje postaw moralnych w twórczości J. Conrada i A. Camusa z perspektywy człowieka XXI wieku.
36. Łódź w literaturze. Na wybranych przykładach przedstaw sposoby kreowania miasta i ich funkcje.
37. Literatura w służbie ideologii. Co sądzisz o tym zjawisku? Zilustruj je na przykładzie twórczości wybranych autorów.
38. Dramat S. I. Witkiewicza, T. Różewicza i S. Mrożka jako wyzwanie wobec tradycji. Omów na wybranych przykładach.
39. „Zdaje mi się, że widzę… gdzie? Przed oczyma duszy mojej” (W. Szekspir) Omów rolę wizji, snu i proroctwa w literaturze polskiej i obcej, odwołując się do wybranych przykładów.

40. „Krzepienie serc” i „rozdrapywanie ran”. Przedstaw te tendencje w literaturze polskiej i wyraż o nich sąd.
41. Przedstaw i poddaj analizie tendencje do heroizacji i deheroizacji bohaterów w polskiej literaturze związanej z wojną i okupacją.
42. Miasto – miejsce magiczne, cywilizacyjny chaos, przestrzeń destrukcji... Odwołując się do wybranych utworów, przedstaw różne sposoby widzenia miasta w literaturze.
43. Obrazy małych ojczyzn w literaturze. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
44. Literatura fantasy wobec tradycji literackiej. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
45. Samobójstwo jako wyraz cierpienia, buntu, niezgody na świat. Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów literackich.
46. Przemiana bohatera w literaturze. Zanalizuj problem, wykorzystując przykłady z różnych epok.
47. Literackie portrety żon. Omów zagadnienie na przykładzie utworów literackich z różnych epok.
48. Dzieła literackie a ich ekranizacje filmowe. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
49. Zjawy, duchy, wiedźmy... Przedstaw ich funkcję w literaturze różnych epok.
50. Porównaj różne wcielenia diabła w literaturze i omów ich funkcje odwołując się do wybranych tekstów literackich.
51. Motyw kota i sposoby jego ujęcia w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
52. Obraz Litwy w literaturze romantycznej i współczesnej. Porównaj na przykładzie wybranych utworów.
53. Przedstaw różne sposoby funkcjonowania motywu winy i kary w literaturze wybranych epok literackich.
54. Konflikt pokoleń – mit czy rzeczywistość?. Rozważ problem, odwołując się do wybranych lektur.
55. Różne odmiany satyry. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych utworów literackich.
56. Jakim jesteśmy narodem? Sąd o Polakach w literaturze różnych epok – porównaj wybrane utwory.
57. Groteska jako sposób wyrażania w literaturze antynomii świata. Omów na przykładach wybranych utworów.
58. Różne kreacje narratora i ukształtowanie narracji w epice – analiza wybranych utworów na przykładzie wybranych utworów różnych epok.⁴
59. Analizując wybrane utwory polskie i obce, scharakteryzuj różne odmiany awangardowego dramatu XX wieku.
60. Od Krasickiego do Młynarskiego. Polska literatura satyryczna w walce z wadami Polaków. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
61. Rzeczy w świecie człowieka. Zaprezentuj literackie obrazy przedmiotów w wybranych tekstach.
62. Postacie wielkie, święte i charyzmatyczne. Omów ich literackie wizerunki na przykładzie wybranych dzieł.
63. „Cóż jest świat?” - topoty, metafory i obrazy świata w literaturze różnych epok. Zaprezentuj temat, wykorzystując dowolne teksty literackie.
64. Lęki cywilizacyjne we współczesnej poezji. Odwołując się do dowolnie wybranych utworów, omów ich

podłoże, obraz i próby przezwyciężenia

65. Sielankowy i satyryczny obraz wsi. Porównaj różne sposoby prezentacji tematu w literaturze wybranych epok.

66. Na przykładzie literatury różnych epok przedstaw, jak funkcjonuje motyw świata-teatru.

67. Dlaczego klasycy? – udowodnij obecność i rozważ przyczyny popularności motywów antycznych w literaturze XX wieku.

68. Wykorzystując wybrane teksty literackie, przedstaw poetycką fascynację codziennością w twórczości wybranych poetów XX wieku.

69. Gaduły i gawędziarze. Przedstaw cechy gawędy, określ różne jej funkcje i odmiany w wybranych utworach literackich.

70. Klasycyzm jako konwencja literacka i sposób mówienia o rzeczywistości. Omów na wybranych przykładach.

71. Nurt tyrtejski w poezji polskiej. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.

72. Władza i moralna sytuacja człowieka uwikłanego w jej mechanizmy jako temat stale obecny w literaturze. Omów, odwołując się do wybranych lektur.

73. Siedem polskich grzechów głównych. Przedstaw refleksje na temat polskich wad narodowych, odwołując się do wybranych utworów literackich.

74. Uczony – władcą świata. Optymistyczna wizja nauki a doświadczenia współczesnego człowieka. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych tekstów.

75. Utopia i antyutopia w literaturze różnych epok. Zwróć uwagę na ich funkcję, formę i znaczenie.

{mospagebreak title=Dziedziny sztuki&heading=Literackie}Związek literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Powstanie warszawskie w literaturze, fotografii i filmie. Rozwiń temat na podstawie analizy wybranych dzieł.

2. Na czym polega – Twoim zdaniem – siła oddziaływania teatru. Rozważ temat, odwołując się do wybranych dramatów oraz ich inscenizacji.

3. Motyw śmierci w literaturze i malarstwie. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych przykładów.

4. Oddziaływanie muzyki na literaturę i literatury na muzykę. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych utworów.

5. Różne ujęcia motywu szatana w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów

6. Gotyckie wampiry oraz romantyczne zjawy i upiory we współczesnej kulturze. Omów temat odwołując się do wybranych przykładów.

7. Scharakteryzuj portrety Niemców prezentowane przez polską literaturę i film, dotyczące wojny i okupacji.

8. Scharakteryzuj zjawisko socrealizmu na przykładach z różnych dziedzin sztuki.

9. Omów istotę realizmu magicznego w literaturze i filmie XX wieku.

10. Ewangelia a film. Dokonaj analizy porównawczej wizerunku Jezusa w oparciu o wybrane źródła.

11. Powieści polskich pozytywistów i ich adaptacje oraz ekranizacje filmowe. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.

12. Zaprezentuj różne sposoby ukazywania szkoły w literaturze i filmie. Omów zagadnienie, odwołując się do konkretnych przykładów.

13. William Szekspir jako twórca portretów psychiki ludzkiej. Omów temat odwołując się do wybranych dramatów i ich ekranizacji.

14. Naukowcy powołujący do życia nowe istnienia ludzkie: Frankenstein, doktor Jekyll i pan Hyde w literackich pierwowzorach i filmowych adaptacjach. Omów temat odwołując się do wybranych dzieł.
15. Ut pictura poesis... – o związkach malarstwa z literaturą. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
16. Zaprezentuj motyw miłości w poezji baroku i tekstach współczesnych utworów muzycznych.
17. Motyw Madonny w literaturze i sztuce. Omów różne jego wersje na wybranych przykładach.
18. Sztuka wobec niewyrażalnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
19. Ważne wydarzenia historyczne i sposób ich prezentacji w literaturze i sztuce. W uzasadnieniu odwołaj się do różnych przykładów dzieł.
20. Przedstaw los narodu żydowskiego, problem antysemityzmu i obraz Holocaustu na podstawie wybranych utworów literackich i filmowych.
21. Przywołując wybrane przykłady, rozważ rolę inspiracji biblijnych we współczesnej literaturze i filmie.
22. Impresja w malarstwie i poezji końca XIX wieku. Wskaż podobieństwa w technice obrazowania, uwzględniając specyfikę tworzywa obu dziedzin.
23. Obraz Łodzi w literaturze i filmie. Zaprezentuj na podstawie wybranych dzieł.
24. Przedstaw funkcje deformacji w sposobie przedstawiania bohaterów dramatów Witkacego i wybranych portretach stworzonych przez artystę (np. demoniczne kobiety).
25. Góry i ich mieszkańcy w literaturze, malarstwie, muzyce XIX i XX wieku. Omów różne ujęcia tego motywu w wybranych dziełach.
26. Wieś w wybranych utworach literackich i malarskich. Ukaż różne sposoby artystycznej prezentacji.
27. Sposób widzenia świata porażonego wojną w różnych tekstach kultury (literatura, malarstwo, grafika). Rozważ na wybranych przykładach.
28. A. Camus nazwał Syzyfa „proletariuszem bogów”. Zaprezentuj stanowisko pisarza i porównaj z innymi interpretacjami mitu o Syzyfie w literaturze i sztuce.
29. Realizm w literaturze pozytywizmu i malarstwie epoki. Wykaż podobieństwo tematów i sposobów ujęć.
30. Funkcje piękna i brzydoty w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Przeanalizuj wybrane dzieła.
31. Od tańca śmierci po tango w ujęciu S. Mrożka. Obraz tańca w kulturze. Omów na wybranych przykładach.
32. Różne oblicza rewolucji w literaturze i innych sztukach (np. malarstwie, filmie). Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
33. „Sztuka dla sztuki” czy „sztuka dla ludu”? Rozwiń myśl, ustosunkowując się do problemu, wskazując konkretne przykłady w dziedzinie literatury, architektury i malarstwa.
34. Bohaterowie dwóch „powieści w odcinkach” – „Lalki” i „Potop” – a bohaterowie dwóch popularnych seriali TV. Dokonaj analizy porównawczej.
35. Metafora drogi i jej rola w kulturze. Omów wybrany topos / motyw (np. topos wędrowki, wygnanie z raju, powrót syna marnotrawnego i in.), dokonując analizy porównawczej ujęć literackich i plastycznych tego samego wybranego toposu / motywu.
36. Sport w literaturze i sztuce. zilustruj na wybranych przykładach.
37. Różne sposoby przedstawiania matki w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
38. Motywy biblijne w literaturze i malarstwie różnych epok. Omów temat, odwołując się do wybranych dzieł.
39. Portret Sarmaty w literaturze i malarstwie. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
40. Malarstwo, rzeźba, architektura, jako inspiracje dla literatury. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
41. Piękno niejedno ma imię. Omów różne jego koncepcje na podstawie wybranych dzieł literackich, malarskich i/lub architektonicznych.
42. Porównaj obrazy Warszawy w wybranych utworach literackich i malarstwie.
43. Powstanie warszawskie i różne sposoby jego ujęcia w literaturze, filmie, fotografii. Zaprezentuj temat na podstawie zebranego materiału.
44. Ruiny, groby, opustoszałe zamki. Omów motyw przemijania w literaturze i sztuce.
45. Wyjaśnij – na wybranych przykładach - na czym polega oryginalne i twórcze widzenie świata w sztuce współczesnej.
46. Idee rewolucyjne w literaturze, malarstwie i muzyce romantyzmu. Omów, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
47. Przedstaw motywy maryjne w literaturze i sztuce średniowiecza odwołując się do wybranych tekstów kultury.
48. Wyjaśnij, na czym polega poetyckość tekstów współczesnych piosenek. Odwołaj się do wybranych przykładów.
49. Dramat człowieka uwikłanego w historię w literaturze i sztuce XX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

50. Przedstaw różne ujęcia motywu koni w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

{mospagebreak title=Z języka&heading=Literackie}Tematy z języka

1. Rola i sposób tworzenia neologizmów w twórczości Norwida, Tuwima i Leśmiana. Omów na wybranych przykładach.
2. Nowomowa, czyli o języku władzy i propagandy w systemie totalitarnym. Omów na wybranych przykładach.
3. W kręgu onomastyki – najpopularniejsze imiona ostatnich lat; źródła popularności, znaczenie imion. Omów w oparciu o zgromadzony lub opublikowany materiał.
4. Przykłady nazwisk znaczących (mówiących) bohaterów literackich różnych epok. Dokonaj ich analizy słowotwórczej, omów funkcje stylistyczne i związek z kreacją bohatera lub ideą utworu.
5. Przedstaw funkcje archaizacji w wybranych polskich powieściach historycznych (np. J. I. Kraszewski, H. Sienkiewicz, Z. Kossak, H. Malewska, A. Gołubiew).
6. Przedstaw funkcję i sposób wykorzystania stylizacji gwarowej w literaturze (na podstawie wybranej epoki).
7. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
8. O sztuce przemawiania na przykładzie wybranych tekstów literackich. Rozważ problem, odwołując się do literatury staropolskiej i oświeceniowej.
9. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
10. Perswazyjne funkcje języka na przykładzie tekstów propagandowych. Zanalizuj wybrane przykłady.
11. Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
12. Na dowolnych przykładach omów procesy fonetyczne (językowe) obrazujące ukształtowanie się języka polskiego.
13. Stylizacja biblijna i jej funkcje w literaturze polskiej. Odwołaj się do wybranych przykładów.
14. Tak mówi młodzież polska przełomu XX i XXI wieku. Omów język wybranych grup młodzieżowych (np. uczniów, kibiców sportowych) ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową.
15. Język współczesnych polityków. Omów językowe środki kształtowania wypowiedzi przez postaci z współczesnej sceny politycznej.
16. Poddać analizie językowej i kulturowej wybrane przysłowia polskie.
17. Osobliwości języka S. I. Witkiewicza. Dokonaj analizy językowej wypowiedzi bohaterów, odwołując się do konkretnych dramatów.
18. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
19. Omów etymologię i budowę słowotwórczą nazw najważniejszych miast Polski.
20. Dokonaj analizy języka różnych reklam. Wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
21. Związki frazeologiczne – stały element języka literackiego i potocznego. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów i materiału zgromadzonego przez siebie.
22. Na podstawie zebranego materiału omów pochodzenie i budowę słowotwórczą imion zwierząt domowych.
23. Przekład literacki – sztuka czy rzemiosło? Omów zagadnienie, porównując różne przekłady tych samych tekstów.
24. Style warunkowane przez osobowość rozmówcy i okoliczności wypowiedzi. Omów w oparciu o dowolne teksty literackie.
25. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
26. Rola i znaczenie archaizmów w literaturze fantasy. Omów na wybranych przykładach.
27. Kicz językowy. Przedstaw zjawisko, analizując cechy języka przykładowych piosenek nurtu disco polo i hip hopu.
28. Neologizmy i ich funkcje. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
29. Retoryczne środki wyrazu. Zanalizuj je i porównaj na przykładach z publicystyki dawnej i współczesnej.
30. Zanalizuj język wybranych przez siebie programów telewizyjnych.
31. Gdy rozum śpi, budzą się upiory ... agresji, wulgarności i chamstwa w języku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
32. Gwara łódzka. Omów jej osobliwości, wykorzystując zebrany materiał językowy.
33. Mowa murów. Dokonaj semantycznej i składniowej analizy napisów na murach.

34. Nasze miasto w nazwach własnych. Na podstawie wybranych nazw (sklepów, kawiarni, instytucji) przedstaw tendencje rozwojowe w dziedzinie nazewnictwa.
35. Porównaj i oceń żargon współczesnej młodzieży i żargon uczniowski z czasów młodości Twoich rodziców.
36. Komizm językowy w żargonie uczniowskim. Omów, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
37. Zmagania literatury z cenzurą, ich wpływ na kształt językowy utworów. Omów na przykładach od pozytywizmu do współczesności.
38. Środki retoryczne w wybranych kazaniach i przemówieniach. Omów na wybranych przykładach.
39. Błędy językowe we współczesnej polszczyźnie. Omów temat na podstawie języka potocznego i publicystycznego.
40. Sztuka epistolarna jako forma porozumiewania się. Rozważ temat, odwołując się do wybranych tekstów z dwóch epok literackich.
41. Przykłady i funkcje parodii tekstów literackich. Omów na wybranych przykładach.